



ПРОЕКТ

„СТУДЕНТСКИ ПРАКТИКИ“

ПРОЕКТ BG051PO001-3.3.07-002

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“,
съфинансирана от Европейския социален фонд на
Европейския съюз



В БРОЯ НА БЮЛЕТИНА ЩЕ ПРОЧЕТЕТЕ:

ЕКСПЕРТИТЕ ЗА ПРОЕКТ „СТУДЕНТСКИ ПРАКТИКИ“

“Студентски практики” в оценки- те на студентите

(анализ на резултати от анкетно
проучване сред студенти)

Гл. ас. д-р Блага Джорова

УСПЕШНИ ПРАКТИКИ

БлицИнтервю със студенти

Десислава Пламенова Петрова

ВПЕЧАТЛЕНИЯ И МНЕНИЯ НА АКАДЕМИЧНИ НАСТАВНИЦИ

Ползи, устойчив ефект и/или нео-
чаквани аналогии (през погледа
на академичен наставник)

Гл. ас. д-р Славейка Златева

Студентите в реална работна среда -
допълнителен опит или... утопия

Гл. ас. д-р Ивета Якова

Интервю с академичен наставник

Гл. ас. д-р Юлиана Ковачка



Редактор: Пламен Иванов

Оформление и дизайн: Весела Лачева

Технически сътрудник: Владислав Кръстев

Технически сътрудник: Иван Ждрапански

9 одобрени студенти



През февруари-март 2015 г. нашият екип разработи инструментариум (Линк към анкетната карта <http://esurvey.swu.bg/index.php/survey/index/sid/861382/newtest/Y/lang/bg>), с който да се проучи отношението и оценките на студентите за проект „Студентски практики“.

Акцентите са върху различни аспекти от процеса на практическо обучение в реална производствена среда, като: популяризиране на инициативата; мотиви за включване от страна на студентите/практиканти; удовлетвореност от електронната платформа, която сама по себе си е добра идея и иновативна практика за подобен род дейности, свързана с администрирането на проекта на ниво МОН; удовлетвореност от администрирането на проекта на ниво висше училище; ролята на функционалния експерт като структурно звено в реализацията на дейностите по проекта; взаимодействие академичен наставник – студент; взаимодействие ментор – студент; причини за избор на обява, позиция, работодател от студента; процедура за подбор в конкретна организация; условия в организацията-работодател; удовлетвореност от личното присъствие в обучаващата организация. В края на анкетата студентът има възможност да сподели свои коментари и препоръки, които могат да бъдат основа за прецизиране на отделни елементи от процеса.

Съобразно стандартите, поставени от екипа на проекта към МОН, ние създадохме електронна анкетна карта към платформата на Университетски център за кариерно развитие, позволяваща на анкетираните да участват дистанционно в проучването, както и да се гарантира достоверността на данните. Софтуерът на платформата автоматично извежда количествените резултати и осигурява тяхното структуриране по желани параметри, външно посочени от нас.

С разпространяването на анкетата се ангажираха функционалните експерти и академичните наставници към факултетите, тъй като включилите се в проекта студенти към момента бяха над 5400. Линкът за пряк достъп до анкетата се изпрати в последната седмица от месец март 2015 г. на електронните пощи на участвалите в проекта студенти, налични като база данни в платформата на проекта. Постави се срок от един месец за попълване на анкетата.

Общият брой на попълнените анкети от студентите е 1325 – от тях напълно попълнени 966, частично - 359. Данните показват, че най-активни при попълване на анкетата са студентите от ОКС „бакалавър“ - 612 или 63 %,

следвани от студентите от ОКС „магистър“ – 304 или 32 %, и студентите с квалификация „професионален бакалавър“ – 50 или 5 %. Анализът на резултатите от анкетите се осъществи в периода юни – август 2015 г. и бе насочен към извеждане на количествените параметри, таблично и графично представяне на резултатите и интерпретиране на получената информация.

Цялостният анализ на резултатите от проведената анкета ще бъде представен на предстоящата дискусия на тема „СТУДЕНТСКИТЕ ПРАКТИКИ – РЕАЛНОСТ И ВЪЗМОЖНОСТИ“, която ще се проведе в Югозападния университет в средата на м. октомври, т. г. Тук, в ограничения обем на този информационен бюлетин, ще бъдат представени само някои оценки на анкетираните студенти.

Оценка на проекта и значимостта на практическото обучение – чрез своите коментари, 46 % от попълнителите полето „коментари“ изразяват одобрение, удовлетвореност и благодарност по отношение на проекта и участието си в него: *„Студентски практики“ е прекрасна инициатива, която помага на студентите да влязат в „кухнята“ на избраната специалност. При работа с професионален екип (каквото беше моят) човек има възможност да надгражда, да изразява мнение, да се учи“*; *„Проект „Студентски практики“ е много добра възможност за студентите да получат реална представа за това, как протича реално работният процес. Добра възможност е и за работодателите да могат да предложат работа на тези, които успеят да покажат уменията си“*; *„Благодаря за възможността да приложат добитите знания и науча нови в реална работна среда!“*;

Оценка на екипа към университета и академични наставници – 7 % използват възможността да отразят удовлетворението си от академичните наставници и да дадат оценка на екипа към университета: *„Очарована съм от професионалното и отговорно отношение, което получих от академичния си наставник ...“*; *„Изключително съм благодарна на екипа на Центъра за кариерно развитие...“*; *„Наставникът ми помогна от гледна точка на организация с документи, съставяне на график и разяснителна информация относно практиката и също така с мястото, на което е по-полезно за мен да се насоча.“*; *„Благодарности на ... - академичен наставник, за отзивчивостта и оказаната помощ по време на практиката“*; *„Много съм доволна от практиката и от това, че започнах работа в Община Благоевград“*;

Оценка на работодатели и ментори – 13 анкетирани изказват благодарност на ментори и работодатели за дадените възможности, за професионализма, съдействието и вниманието: „Останах много доволна от практиката. Имах пряк допир до същинска педагогическа дейност, научих много от ментора си за общуването с децата, запознах се и с дневника и с всички документи, свързани с детската градина“; „Менторът ми беше изключително благоразположен и се интересуваше от материята, с която се занимаваме в университета, съответно ми даваше задачи, които ми бяха от полза“; „Менторката, която ме обучаваше, бе изключително отзивчива и научих много от нея“; „Благодарен съм много на работодателя, ментора и ... за вниманието и знанията, които усвоих, и вниманието, което ми отделиха“; „Доволна съм от вниманието и отношението от страна на ..., удовлетворена съм от средата в училището“.

Предложения:

Подобряване на електронната платформа - „да не дава възможност да се пише на латиница, защото се получават недоразумения при оформяне на профила, документите/договора“;

Системност и продължителност на проекта - „Студентските практики да не са епизодични, а да се предлагат периодично за придобиване на практически опит и умения за решаване на казуси“;

По-голям финансов стимул - „заплащането може да бъде и по-високо“;

Повече часове за практическо обучение - „времето е недостатъчно“.

В смисъла на условно заключение от представените студентски оценки от нашето анкетно проучване е допустимо да се твърди, че *целите* на проект „Студентски практики“ на този етап са постигнати, като например:

подобряване качеството на образование чрез придобиване на практически опит и усъвършенстване на практическите умения;

подпомагане успешната реализация на младите хора на пазара на труда;
насърчаване партньорството между образователните институции и бизнеса;

стимулиране на студентите за намиране на работа непосредствено след дипломирането. <http://praktiki.mon.bg/sp/?m=11>

Високият процент „удовлетвореност“ е показател, че подобни цели трябва да се възприемат като философия и мисия на образователната система в България и да бъдат в центъра на държавната образователна политика. Проект „Студентски практики“ поставя началото на една добра идея, която, под една

или друга форма, може и трябва да бъде перманентно реализирана при наличие на условията и на:

Желание - както обучаваните, така и обучаващите трябва да имат мотивация и стимул да участват в подобен род дейност, а както показват резултатите от анкетите, днешните студенти и работодатели насочват усилията си към подобряване на практическите умения на кадрите на пазара на труда.

Финансиране – повечето добри идеи се нуждаят от финансиране, което да позволи тяхното реализиране. Идеята е добра и е необходимо, дори наложително, да се мисли в посока бъдещо финансиране чрез осигуряване на средства. Същевременно съществуват и други варианти за финансиране като:

правителство - отпускане на квоти за всеки университет за провеждане на платени студентски практики за отличните студенти;

бизнес - бизнесорганизации, компании, фирми, които да предвидят бюджет за практическо обучение на студенти, което може да е стимулирано от държавата чрез предлагане на данъчни облекчения;

университет – осигуряването на средства да стане посредством партньорството и съвместната дейност на университетите, в лицето на Центровете за кариерно развитие и неправителствени организации, асоциации, сдружения и др.

Работна среда – обучаващите организации имат интерес от подобен род инициативи, които ги улесняват при преценката и избора на бъдещи свои сътрудници, осигуряват им подходящи условия, осъзнавайки необходимостта от взаимодействието между потребителите на кадри и квалифициращите кадри. Тази връзка работната среда трябва да бъде отворена към сходни идеи и достъпна за осъществяването им.

Проект „Студентски практики“ е нов прочит, поглед в бъдещето, чието изпитание е успешна *формула е вече открита* – **ИНОВАЦИЯ + РЕАЛИЗАЦИЯ = РЕЗУЛТАТ**.





проект, финансиран по ОП „Развитие на човешките ресурси“
съфинансирана от Европейския социален фонд

Блиц Интервю

*Десислава Пламенова Петрова,
Магистърска програма
“Образователен мениджмънт”,
Факултет по педагогика*

Представете фирмата, ментора, позицията, на която е проведено практическото обучение по проект „Студентски практики“.

Практическото обучение в реална работна среда проведох в ОДЗ №9 „Калина Малина“, гр. Перник, на пози-

ция “Мениджър в образованието”. Мой ментор бе Михаела Ивайлова - директор на детското заведение, която, освен многобройните си задължения, неотлъчно обучавахе и мен.

Опишете Вашите задължения по време на практическото обучение. Какви компетенции и умения придобихте?

Умения за работа със задължителната документация в работата на директора, лидерски умения, базирани на личния пример на ментора, умения за извършване на различен вид контрол и управление на детската градина, запознаване със задълженията на педагози и помощен персонал, работа с родителската общност, решаване на възникнали казуси.

Кое беше водещото при избора на работодателя за Вашето назначение?

Не мога да кажа от чуждо име, но мисля, че наградите за учител на годината, преминатите квалификации, както и най-вече това, че въпреки липсата на опит на позицията “директор на детска градина”, голямо влияние оказа фактът, че съм част от проект „Студентски практики“ и имах възможност да се запозная с работата на детския учител, преди да заема позицията.

Отговаря ли образованието в университета на изискванията на работодателите?

До известна степен, да. Определено възможността за участието в проекта има огромно значение, тъй като предоставя възможност за работа в реална работна среда.

Смятате ли, че проект „Студентски практики“ улеснява връзката между висше училище и Бизнес?

Категорично да. Създават се нови партньорства с работодатели извън града, в който се намират учебните заведения, а самите работодатели обучават и подбират бъдещия си персонал.

Защо приехте работата и кое спомогна за Вашето решение?

Желанието ми за кариерно развитие, което осъзнавам, че може да се случи, ако имам не само необходимата теоретична подготовка, но и богат практически опит.

Смятате ли, че участието Ви в проекта е успешно начало за Вашата кариера?

Разбира се. Смятам, че всеки млад човек трябва да планира бъдещето си и да следва стъпка по стъпка близките си и далечни цели.

Удовлетворена ли сте от перспективите, откриващи се пред Вас, относно бъдещото Ви кариерно развитие?

Да, считам, че това е само началото и съм щастлива за този кариерен старт.

Успехът за мен.... е плод на упорит труд, много желание, амбиция и хъс от страна на всеки човек да върви напред, да се усъвършенства и израства.





Ползи, устойчив ефект и/или неочаквани аналогии (през погледа на академичен наставник)

Гл. ас. д-р Славейка Златева
Факултет по педагогика

Аспекти на **ползи** от провеждането на студентската практика в „живата среда“ за студентите от педагогически специалности биха могли да бъдат очертани:

Информационно-ориентиrowъчен аспект:

- Лично ориентиране в естеството на професията от избраната специалност и повишена яснота за адекватния избор.
- Реализиране на свободен избор на мястото и ментора с отчитане на преимуществата.
- Осъзнаване на възможностите да се учи от най-добрите при подходяща предварителна информация.
- Мотивиране на предстоящо залавяне за работа или отказ от идеята за качествена квалификация.

Професионално-квалификационен аспект:

- Осмисляне отговорността на педагогическия труд сред предизвикателствата на „живата среда“.
- Рефлексия на необходимостта от постигане на взаимодопълняемост на теоретичната и практическата подготвеност на студента.
- Мотивирано засилване на търсенето на теоретични основания за практически решения.
- Обогатяване с педагогическата опитност на ментора.
- Реална възможност за благоприятно представяне на себе си, като заявка за бъдещо работно място.

Икономически аспект:

- Провежда се продължителна практика (240 часа), която студентът не финансира.
- Качественото ангажиране на студента в учебно-възпитателния процес на деца и ученици се стимулира с парично възнаграждение.
- Допълнителна предпоставка за повишаване качеството на студентската практика е менторското възнаграждение.
- Обвързаността на моралния ангажимент на академичния наставник към

студента, със заплащане, предпоставя качествено им взаимодействие.

Параметри на **устойчив ефект** от студентската практика за бъдещите педагози биха могли да бъдат очертани:

- Прерастване на взаимодействието академичен наставник-студент в личностен коуч.
- Поддържане на близки професионални взаимоотношения с ментора и педагогическия колектив на образователното заведение.
- Предпочитане на детската група/клас за последващи научно-изследователски проекти.
- Зараждане на траен теоретичен интерес към нерешени или малко решени практически проблеми.
- Иниципиране на граждански сдружения с участие на родители в помощ на педагогическата практика.

Разкриването на аналогични на студентската практика формати е предстояща активност, която не би могла да бъде рамкирана, за да не загуби характеристиката си на неочакваност.

Неочаквани ползи от студентската практика открих по повод на мое изследване върху подбора на педагогически персонал за детска градина:

- кандидати за работа изтъкват като предимство участието си в студентската практика;
- по време на интервюто други кандидати компенсират отсъствието на педагогически стаж с препратки към опита от студентската практика.

И накрая, но не по важност, **две идеи** за разширяване на проекта „Студентски практики“:

Изучаване на „добри практики“ с предварителен подбор на ментори по обявени критерии на национални и регионални сайтове.

Предлагане на нов формат на сътрудничество студент - ментор – академичен наставник в „живата среда“, например: “Студенти в помощ на родители”.

С убежденост в обучаващия ефект на подобни проектни дейности, които изискват активността на студентите, повишаване на тяхната компетентност и професионализиране на уменията им, ще припомня думи на **Аристотел**: „Умът...” и ще изкажа позиция за необходимост от баланс между теоретична и практическа подготвеност на бъдещите педагози.

Студентите в реална работна среда - допълнителен опит или ... утопия

Гл. ас. д-р Ивета Якова,
Философски факултет

“Прекалено красива съм, за да работя! Благодаря Ви, д-р Енчев!”



Това рекламно послание “надничаше” от билборд на входа и изхода на столицата преди няколко години. На този и други подобни слогани разчиташе за възхвала дейността на пластичната хирургия. Не липсваха и фотографии на красиви млади жени. Някой ще каже какво пък толкова, чиста проба маркетинг, в условията на консуматорското общество и неговия принцип – искам всичко *тук и сега*, на момента.

Пред социолога обаче стоят въпросите:

Какво въздействие предизвиква подобно рекламно съобщение?

Означава ли то, че естествената красота е “обречена” на вечното страдание, намиращо израз в това да се работи?

И как да бъдат приучени към труд младите, при подобен начин на показване на безсмислието от трудовата дейност?

Тази много *скъсена визия за човека*, по думите на доц. Георги Лозанов, за която твърди още, че *по някакъв начин е оскърбителна за пациентите* на споменатия лекар, не се вписва в представите на бъдещите социолози.

Обучаваните в катедра “Социология” студенти приемат подобни послания единствено като скъпоплатен пиар, като продукт, който трябва да бъде продаден. Те не само, че не се поддават на идоли на *пазара и театъра* (Френсис Бейкър), но и в налагането на своята идентичност, уникална по своето съдържание, остават верни на мотото на своя Клуб: *социолози от всички страни, различавайте се*.

Доказателство за казаното е интересът на социолозите към проект „Студентски практики“ и възможността да се включат в един своего рода преддипломен стаж. Практическото обучение, в което студентите отработваха предварително заложените дейности в програмата и графика, бе онази възможност да станат част от трудовия процес, да участват реално на пазара на труда. Пазарът в лицето на работодателите: [Глобална инициатива в психиатрията - София](#), [Сдружение за европейски инициативи в България](#), [Фондация “Свети Георги”](#), [Регионална библиотека “Димитър Талев”](#), [Сдружение “Адаптация”](#), [Дирекция “Социално подпомагане”](#), гр. Бобов дол, [Община Струмяни](#), [Община Благоевград](#), [Агенция за брандинг и рекламно обслужване “Брандеа”](#) и др., предостави-

ха не само подходящи условия - материално-техническа база, но и в лицето на своите ментори осигуриха служители с необходимата образователно-квалификационна подготовка.

Безспорно, в реализираната на ниво Югозападен университет “Неофит Рилски” оперативна програма, се осъществи дейност, чието естество може да бъде разгледано във взаимоотношността на триадата: академичен наставник – студент – ментор. В това своеобразно споразумение за научно обслужване между обучаващи и бизнес не отсъстваше контролът. Верни на принципа от древността *око да види, ръка да типне*, наставниците реализираха споменатия контрол по линията: студент – реална работна среда, като:

✓ обгрижваха студентите и сътрудничаха на менторите както в частта предварително залагане на задачите по съответната дейност, така и в хода на тяхното изпълнение чрез: лични срещи, телефонна, имейл кореспонденция, и не на последно място - посещения в реална работна среда.

Така, чрез посещенията на място и кореспонденцията с менторите, наставниците предоставиха на академичния състав на катедра „Социология“ необходимата информация, обратната връзка за усвоените от студентите знания в процеса на тяхното обучение. Като доказателство за получените солидни университетски знания и компетенции, констатирани в споменатите срещи и разговори, е и фактът, че делът на успешно приключилите стажанти е 100%. Или казано с други думи, деветдесетте потвърдени от работодателите практики бяха завършени от социолозите, които бяха кандидатствали за обявената от тях позиция.

Колкото и тривиално да звучи, стажът е полезен не само за студентите, но и за нас, академичните наставници. На първите, обучаваните, той предостави възможността за:

- ✓ въвеждане в практиката;
- ✓ личностна изява;
- ✓ създаване на контакти с ключови фигури, работещи в сферата;
- ✓ институционална подкрепа;
- ✓ посредничество в търсенето на работа.

На вторите, наставниците, даде представа за състоянието на бизнеса при подготовката на кадри за трудовия пазар, в отговор на техните изисквания и потребности. Стажантската програма предостави на наставниците още и адекватна информация относно качествата, уменията и способности на студентите. За членовете на академичния състав тази информация ще бъде коректив в процеса на обучение, при който се надгражда културен и символен капитал.

В заключение ...

Стажантските програми са необходима алтернатива за справянето с лутането при търсене на моята или вашата работа, на призиването да упражняваш една или друга заемана позиция.

ИНТЕРВЮ



Гл. ас. д-р Юлиана Ковачка
Факултет по педагогика

Работя като главен асистент доктор в катедра „Педагогика“ към Факултет по педагогика на Югозападен университет „Неофит Рилски“ и съм представител на така наречените тук „млади колеги“. Моята академична кариера започна през 2009 г., но още от 1999 г. прекращавам прага на университета първо като студент, а след това и като докторант и хоноруван преподавател.

Опишете задълженията си като академичен наставник по проект „Студентски практики“. Като академичен наставник изпълнявах ролята на посредник между студентите и институциите – една нелека задача, наситена с много предизвикателства и опити да се намерят допирателни между теорията и практиката.

По какъв начин осъществихте контрол по отношение практическото обучение на наставяваните от Вас студенти? В този процес предизвикателствата бяха по отношение съвместяването на учебната ангажираност на студентите с възможностите за обучение в реална работна среда и моята ангажираност като преподавател, което наложи различни форми на контрол:

- директен, чрез посещения на място в организациите, в които студентите провеждат своето практическо обучение (беседи с тях и техните ментори и наблюдения върху текущи дейности);
- и индиректен чрез опосредствана от компютъра и телефона комуникация с участниците в практическото обучение.

Опишете организациите, при които практикантите проведоха своето обучение: предмет на дейност, подходящи условия и осигурени работни места, ментор с необходимото образование и квалификация? Студентите, които наставявах, се обучаваха в различни социалнопедагогически организации (дирекция „Социално подпомагане“, училища, детски градини и сдружения), които отвориха врати за нас и осигуриха необходимите условия за провеждане на практическото обучение. Трудности възникнаха в някои институции, при които следваше да се спазва конфиденциалност. Ако трябва да дам оценка на менторите, то тя е, че успяха да съчетаят работните си ангажименти със стажантските програми, като постигнаха необходимото качество на проце-

са въпреки кратките, по мое мнение, срокове за неговото провеждане.

Как оценявате практикантите и доколко техните теоретични знания и практически опит отговарят на изискванията на пазара на труда? Но фона на динамичните изменения в социалнообразователната реалност и сферата на социалните услуги, породени от глобални промени в икономиката и управлението, отразени по специфичен начин и в общността, се създават редица нови изисквания на пазара на труда, отнесени към подготовката на бъдещите специалисти - сегашни студенти. Трудно младият човек може да се ориентира в тези сложни процеси и включването му в проекти, които го интегрират в условията на професионална работна среда, е прекрасна възможност да се самооцени, а в проект „Студентски практики“ - и да получи оценки и от своите ментор и академичен наставник. Разбира се, трудно може да се обобщи представянето на всички студенти, предвид това, че право да участват имат всички от първи до четвърти курс и всеки носи своя индивидуален почерк. Като цяло те нямат достатъчен практически опит по посока на избрания професионален път и нямат стратегия, чрез която да надграждат своите компетенции.

Отговаря ли образованието, получено в университета, на изискванията на обучаващите организации/работодателите? Традиционно университетското образование дава фундаментални знания. Ако трябва да го съотнесем с изискванията на съвременните работодатели, сигурно ще открием немалко различия. За мен обаче е важно, че ние, академичните наставници и студентите, имаме място в обучаващите организации и в диалога със специалистите намираме начини да преведем теорията на езика на практиката и да променим в съдържателен план учебните програми по начин, който гарантира необходимия баланс.

Смятате ли, че проект „Студентски практики“ улеснява връзката „Висше училище – Бизнес“? Да, като тук бих искала бизнесът да е малко по-активен по отношение подбора и назначаването на млади специалисти чрез създадения по проекта механизъм за сътрудничество. На този етап само един от студентите - Десислава Пламенова Петрова от магистърска програма „Образователен мениджмънт“, на които съм академичен наставник, получи предложение за работа в избраната за обучение научна област – теория и управление на образованието. Друга голяма част от студентите от специалност „Социална педагогика“ са привлечени като доброволци в множество социалнопедагогически инициативи, които им носят необходимия опит за работа в общността, както и полезни контакти със специалистите.

Какви са Вашите препоръки към проект „Студентски практики“ относно подобряване качеството на практическото обучение? Предполагам, че всеки участник е направил своите изводи и е добре те да бъдат споделени и обсъдени с другите участници на различни равнища и форуми.